

A minősítési kérdés.

188-192 old.

Lunyar Algernon. (H. r. t. m.)

A műegyetemen felállították a közgazdasági fakultást, amelyből a jogászelemet kizárták. Ezzel a maga teljes meztelenségével előtérbe lép a tisztviselői minősítési kérdés, amelynek végleges és racionális megoldására, úgy látszik, azért kellett várnunk, mivel ez a kérdés hihetőleg a vármegyei közigazgatás reformjával nyer általános rendezést. Minden ^{fel} arra mutat, hogy a jogászelem is eléri végre a minősítési törvény reformját és hogy a gyakorlati közigazgatási szakvizsga avagy a minősítésnek másirányu, de ezzel egyenlő értékű emelése elmaradhatatlan.

Kétségtelen, hogy a közigazgatáshoz szükséges mai képesítés, minimális, de viszont az is bizonyos, hogyha ezt a minősítést a mai éretek között akármilyen magasra, akár az ügyvédi oklevélig emeljük, még akkor is nagy és érezhető hiányok maradnak a képesítésben. A közigazgatási teendők napról-napra fokozódó szociálizálódása, merkantilis és indusztriális, egyszóval nemzetgazdasági elemeknek a közigazgatási feláta körbe történt benyomulása egész határozottsággal vetik fel azt a kérdést, hogy vajjon nem megyünk-e tévutra, hamis vágányra, amikor a közigazgatási tisztviselők részére igényelt képesítési jogtudományi, tehát absztrakt irányban akarjuk fejleszteni és az utolsó évtizedek állandó jelenségei nem-e inkább a képesítésnek reális irányban való kiépítését teszik szükségessé.

Hiszen kétségtelen, hogy a jogtudományi képesítésnek is vannak olyan ismeretkörei, melyek a mai közigazgatási képesítésben is hiányzanak, ilyenek a hiteltörvények alapos ismerete, a büntetőjog és eljárás, a magánjog. Ámde kétségtelen, hogy a modern közigazgatási tisztviselőnek közgazdasági ismertekre nagyobb mértékben van szüksége, mint a filozófiai alapon nyugvó tudományának valamennyijére és kétségtelen, hogy a közigazgatási szolgálatban semmi sem érezteti annyira hiányát, mint az alkalmazott nemzetgazdaságtan ismerete. Fölösleges volna itt elősorolni azt a sok baklövést, amelyet a közigazgatásban itt és ott is napról-napra elkövetnek és amelyekért az egész tisztikart le kell szögeznünk: teljesen igazságtalanul, tudatlansággal vádolják. Elvégre is egyetlenegy közigazgatási tisztviselő sem lehet felelős azért, hogy sem az iskolában, sem az egyetemen nem tanítják azt, amit kötelességének teljesítése közben bőven kellenne tudnia és amit minden börzeügynök már születésekor magával hoz.

Egyszer már alaposabban a szemébe kellene néznünk annak a régi óhajnak, amelyet talán mi, tisztviselők hangoztatunk leglelkesebben: a gyakorlati szakvizsga kérdésének. Ha ez a gyakorlati szakvizsga a törvény és más jogforrások alkalmazásának alapos jártasságának megvizsgálásában merül ki, akkor nem sok jót várhatunk ettől az intézménytől. Hiszen a törvényalkalmazást könnyűvé lehet tenni jó, átlátszó törvények alkotásával, végrehajtható kormányrendeletek kibocsátásával. Ma, amikor a tisztviselőnek majdnem ezer jogforrást kell alkalmaznia

és ezek a jogforrások sem állanak hiteles formában rendelkezésére, ma valóban égető kérdésnek látszik, hogy a gyakorlatban álló tisztviselő jó törvényre hivatkozzék, hogy ne tartson hatályban levőnek egy már elavult vagy hatálytalanított rendeletet. Kétségtelen, hogy a tisztviselő, aki az élő közigazgatási jogot mindig tudni akarja, nagy erőfeszítéssel és szorgalmas tanulással kénytelen lépést tartani a kodifikátorok sokszor vizözönszerű munkájával és jórészt ennek tudhatjuk be, hogy a közzolgálatban álló tisztviselők igen nagy része elfárad, belefárad ebbe az állandó és megszakítás nélküli tanulásba és innen az a humorosnak látszó, de alapjában tragikus jelenség, hogy vannak öregebb tisztviselők, akik egy törvénynél vagy utasításnál megálltak és azóta újabb jogforrásokkal meg sem ismerkednek.

Ezen a bajon pedig a gyakorlati szakvizsga sem fog segíteni, mert hiszen egy-két év alatt az egész vizsga-anyag elavulhat. Hogy a tisztviselő meddig bírja követni a tételes rendelkezések állandó evolúcióját, az tisztán lelki diszpozíció és az emberi szervezet kérdése. Vegyük hozzá a gondtalan életmódot is.

Alig valószínű tehát, hogy a gyakorlati szakvizsga, ha csupán a jogforrások helyes alkalmazására terjed ki, hatását hosszabb időig éreztesse.

Ezzel szemben egy nagy nemzeti és kulturális érdek még mindig kielégítetlenül áll, a produktív közigazgatás érdeke. Azé a közigazgatásé, mely ép úgy van jogosítva és hivatva javakat termelni, értékeket előállítani, az önkormányzatot szociális és kommerciális tartalommal bővíteni, mint a nemzetgazdaság bármely más faktorának.

A tisztviselő minősítés bővítése csak akkor lehet gazdaságos és gyümölcsöző, ha ez a bővítés az alkalmazott nemzetgazdasági tudományok területéből történik. Nekünk okvetlenül ismernünk kell olyan új diszciplínákat, amelyeket eddig nélkülöztünk. Otthon kell lennünk a modern kapitalizmus által termelt viszonyokban, ismernünk kell a hiteltörvények legrejtettebb zugait és a kommunális politika körébe tartozó vállalkozások műszaki és kommerciális kérdéseit. A mi minősítettségünk még a természetes gazdálkodásra van szabva különben nem történhetné meg, hogy közigazgatási tisztviselőket a pénzgazdaság korában nem tanítanak meg arra, hogy melyik községi kölcsön előnyösebb az-e, amelyet 88-as árfolyamon 5 75-ös annuitással, vagy pedig az, amelyet készpénzben 6 25-ös annuitásra kínálnak. A közigazgatás nagy és sokféle ipusztriális feladata mellett furcsán hat az a tény, hogy valahányszor szerződést köt egy-egy község vagy város műszaki természetű vállalkozásokra, milyenek gázszolgáltatás, villamoserőszolgáltatás, utépités, közutiforgalom lebonyolítása ilyenkor a szerződés-tervezetet mindig a magánfél készíti, egyszerűen abból az okból, hogy a közigazgatás a maga tisztviselői ügyészei ~~sén~~ dacára sem volna képes egy hasonló szerződéshez csak hozzá is fogni. Annak dacára, hogy ezekben az esetekben a jogászok munkáját technikusok végzik, ezen fennakadni még nem lehet, hiszen műszaki terminusokkal kell itt dolgozni. A nagyobb baj ott van, hogy a szerződés megfogalmazása már óriási előnyt biztosít a fogalmazó félnek a másik

szerződő féllel szemben. A szerződések stilizálása mindig jelentős előnyt biztosít és különösen bizonyos üzemek megváltása alkalomával tesznek a szerződések jó szolgálatokat - a magánvállalkozóknak. Kísérjük csak figyelemmel azokat a pereket, amelyek ilyen szerződések-ből keletkeznek és gondoljunk pl. Bpestnek és egyik villamosági részvénytársaságnak a megváltásából keletkezett perére, amelyben csupán szakértői költségek címén százezres költség számlák támadtak. Ezek a költségek a fővárosi közigazgatásnak a szerződéskötés idejében hiányzott jártasságát pótolják. Mivelhogy azonban ez az ipari fejlődés egyre mélyebben nyomul az ország kisebb és kevésbé jelentős önkormányzati testületeibe is, ma már égetően jelentkeznek a kérdéseket uraló tudományos és gyakorlati készség hiánya. Még hagyják ott, ahol szerződéskötésről van szó. Itt egyszerűen kárt szenved az önkormányzat, ami talán nem is olyan nagy baj, mivel ennek fejében a kommunális és ipari érdekek nyernek. A nagyobb baj mégis csak az marad, hogy az önkormányzati gazdálkodás, a kommunális üzem javakat termelő működése nem tud megindulni, mert hiányzik a legfontosabb rugó: az önkormányzati tisztikar kezdeményezése.

Hiszen kétségtelen, hogy ebben az irányban is már mozog a föld. A jog- és államtudományi továbbképző tanfolyamok programjaiban már jelentős szerephez jut a kommunális közigazgatás modern feladataiban való kiképzés. Eltekintve attól, hogy ez az eszköz még nagyon gyenge a cél elérésére, hiszen a tisztikarnak csak egy része, a vármegyei, részese ilyen kiképzésben és a legjobban érdekeltek, a községek, az előkészítő kiképzésből kimaradnak, mégis meg kellett ezt említeni, de csak azért, hogy leszögezhessük azt a tényt: a továbbképző tanfolyamoknak éppen eme része találkozik a legnagyobb érdeklődéssel és azt a tapsot, nagy mozgást és állandó közbekérdezést, amely pl. Viczián István belügymin. titkárnak múlt évi, a községi vízvezetékéről tartott előadását a hallgatóság részéről tarkította, egyenesen kulturálisnak kell nevezni.

A gyakorlati élet tehát élesen mutatja az irányt, amelynek a képzés bővítésének haladnia kell és a Vármegyei Tisztviselők Országos Egyesülete által felvetett eszme, a Közigazgatási Gyakorlati Akadémia, annak az irányjelzésnek becses dokumentuma. Ennek az Akademiának, bármilyen akadályok állanak is az útjában, sikerülnie kellene, emellett a továbbképző tanfolyamnak is meg kellene maradni, bővítve a modern kommunális feladatkörből vett előadásokból /pl. víz-ellátás, csatornázás, városépítés, kommunális takarékpénztárak, stb/, mert ebből a kiképzésből ugy sem tudnak elegendőt nyújtani.

Most, hogy a kommunális közigazgatásban a közgazdasági fakultás felállítása révén a műszaki képzés imperiumhoz akar jutni és a jogászelem fölé kerekedni látszik, most nálunk is kopogtat, már ujult erővel, a köztisztviselői képzés problémája, mely sürgős és gyökeres rendezést vár.

Nem tévedünk, ha azt állítjuk, hogy a képzésnek kikerülhetetlenül szükséges emelése három főirányban lehetséges. Az egyik irány a gyakorlati szakvizsga által kitűzött csapás: a törvényalkalmazás gyakorlatának javítása, ez kétségtelenül csak gyors aktagyártással vezet; a másik irány volna a jogtudományi csapás, melyet a harmadik

alapvizsga rendszeresítése kezdett és amelyre határozottan szükség is volt, de csak eddig a mértékig, mert ezentúl csak arra való, hogy a tevét atü fokán is átbujtassuk, a harmadik irány pedig az, amelyről itt szó volt és amelyet lehetlen egyetlen egy szóval megnevezni, amelyet teljesen jól fejezünk ki, ha azt mondjuk, hogy a termelő kommunális közigazgatási teendőkre való előkészítés. Aki ezt a három irányt szerencsésen tudja összekötni, aki mindhárom irányból intuitív kézzel csak azt választja ki, ami a közszolgálat, az iparosodás, a kommunális érdek, a jogászi abstrakció érdekében szükséges, az nagy szolgálatot tesz a nemzetnek és a nemzeti élet minden egyes eredőjének.

*Ista: Hunyár /H-r. A-n./
Elgerman.*